

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА

ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ДОКТОРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ДРУГА ВСЕУКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ:
ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ,
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА
КУЛЬТУРНІ ВИМІРИ

21 травня 2021р.

м. Одеса

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 8
від 31. 05. 2021 р.)

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. Ф. – доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Ростецька С. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Добровольська Г. Д. – студент 3-го курсу спеціальності «Право» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гладка В. В. – студентка 2-го курсу спеціальності «Політологія» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

УДК 321(477)(063)

С 91

Сучасні виклики соціально - політичного розвитку: політико-правові, соціально-економічні та культурні виміри : матеріали другої Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Одеса, 21 травня 2021 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2021. 145 с.

УДК 321(477)(063)

досліджують пенітенціарну психологію (О. Ковальов), вважають, що покарання діє в одних випадках залякуюче, в інших — примушує думати про те, який спосіб поведінки виявляється не тільки більш зручним у певний час, а й перспективним у справі самовиправлення [3].

Література

1. Васильев В. Л. Юридическая психология: Учебник. – М.: Юрид. Лит., 1991. – С. 454.
2. Дулов А. В. Судебная психология. – С. 453.
3. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: Підручник. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Х.: Право, 2008. — 240 с.
4. Психологический словарь. – М., 1983. – С. 51.

Сулима Вікторія

студентка 3 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ОБ'ЄКТ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Серед широкого спектру злочинів, що посягають на соціальні цінності, особливе місце посідає торгівля людьми, або так зване сучасне рабство, що набуває великих масштабів у сучасному світі. Актуальність зазначеної проблеми зумовила широке коло наукових досліджень у цій сфері. Зокрема, дискусійними виявляються питання щодо об'єкту цього злочину та його місця в системі об'єктів кримінально-правової охорони, адже це питання має важливе теоретичне та практичне значення. Воно сприяє з'ясуванню соціальної суті даного злочину, характеру і ступеня його суспільної небезпеки.

Аналіз питання, який же об'єкт поставлений під охорону кримінально-правовою нормою щодо торгівлі людьми, потребує уточнення змісту деяких понять, що є предметом спорів. Оскільки

більшість дослідників погоджується, що свобода людини є безпосереднім об'єктом торгівлі людьми, доцільним уявляється розкриття саме цього поняття. Стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) гарантує право кожного на свободу та особисту недоторканність. Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) у рішенні у справі «Бозано проти Франції» зазначив, що під правом на свободу в контексті ст. 5 Конвенції слід розуміти фізичну свободу особи, при цьому право на свободу і особисту недоторканність розглядається як єдине сполучення слів і має на увазі захист «від будь-якого свавільного процесуального чи матеріального зазіхання на особисту свободу» з боку державних органів [1]. Що ж до поняття «особиста недоторканність», то під ним розуміється «гарантія від арешту і попереднього ув'язнення» [2].

Як бачимо, у ст. 5 Конвенції розглядається питання про захист саме фізичної свободи, а також про захист від незаконного арешту або затримання. Фізична свобода походить від поняття «локомоція» (у перекладі з латинської *locus* – місце та *motio* – рух), яким охоплюється сукупність узгодження рухів, за допомогою яких людина активно пересувається у просторі. Відштовхуючись від вищесказаного, приходимо до висновку, що свобода як об'єкт торгівлі людьми повинна розумітися саме як фізична свобода, більше того, вона повинна розглядатися поряд із особистою недоторканістю, щоб більш повно охопити захист людини від будь-якого свавільного матеріального зазіхання на її особисту свободу.

Незважаючи на тезу А. М. Орлеана про те, що свобода та особиста недоторканність не завжди є предметом посягання при торгівлі людьми (мовляв, з проаналізованих ним справ у багатьох випадках потерпілі від злочину знали, що їх чекає за кордоном, знали, що їх свобода там буде обмежена, але свідомо йшли на це, бо не мали ніякої можливості або бажання заробляти гроші в Україні [3, с. 111], ми наполягаємо, що право на свободу та особисту недоторканність буде порушене у будь-якому випадку, навіть при добровільній згоді людини, щодо якої вчиняється даний злочин. Думка А. М. Орлеана видається нам недостатньо

аргументованою, адже він ототожнює поняття волі людини з поняттям «свободи» (причому саме з фізичною свободою) [4, с. 111], що є не зовсім вірним. Свобода волі – добре відоме всім словосполучення, в якому обидва слова виступають у своїх основних – різних – значеннях, характерних для сучасної української мови, і взаємно незамінних. Але в деяких контекстах вони досить легко, без будь-яких обмежень можуть заступати одне одного, а саме тоді, коли йдеться про суспільну або особисту свободу. У такому розрізі за словом «свобода» закріплюється таке значення, як відсутність політичного й економічного гноблення, утиску й обмежень у суспільно-політичному житті.

Отже, не можна ототожнювати такі поняття, як «воля» та «свобода», тому вони повинні розглядатися як самостійні об'єкти. На основі вищевикладеного, у випадку добровільності згоди особи щодо торгівлі нею, варто говорити саме про категорію «волі»: особа самостійно робить свій вибір. Тобто свобода людини завжди стоїть під загрозою, коли мова йде про торгівлю людьми, а воля людини – лише в тих випадках, коли не можна говорити про добровільну згоду людини на вчинення щодо неї цього протиправного діяння.

Чинне законодавство не містить визначення понять гідності та честі, оскільки вони є морально-етичними категоріями і одночасно особистими немайновими правами, яким закон надає значення самостійних об'єктів судового захисту. Зокрема, під гідністю розуміють визнання цінності кожної фізичної особи як унікальної біопсихосоціальної цінності, а з честю пов'язується позитивна соціальна. У словосполученні «свобода волі» слово «свобода» виступає вже як філософський термін на означення можливості вияву суб'єктом своєї волі в умовах усвідомлення законів розвитку природи і суспільства. Як філософський термін вживається воно і у словосполученні «свобода і необхідність».

Отже, безпосереднім об'єктом торгівлі людьми є суспільні відносини, що забезпечують свободу, особисту недоторканість людини та її честь. Додатковим факультативним об'єктом виступають воля та гідність, причому вони є взаємовиключними поняттями: якщо відсутня воля особи, то здійснюється посягання

на гідність особи, якщо ж людина добровільно погоджується на вчинення щодо неї цього злочину, то, відповідно, не можна говорити про посягання на її гідність. Також додатковими об'єктами можуть виступати життя, здоров'я, статева свобода, трудові права, нормальна діяльність державного апарату тощо.

Література

1. 1986 Бозано против Франції // Библиотека документов по правам человека. URL: <http://hrlib.kz/wp-content/uploads/2016/07/1986-Бозано-против-Франции.pdf> (дата звернення: 22.04.2017).

2. Справа «Х проти Сполученого Королівства» // Ліга.Закон: прав. портал. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/SO0812.html (дата звернення: 15.04.2017).

3. Орлеан А. М. Об'єкт незаконної торгівлі людьми та місце цього злочину в структурі Особливої частини Кримінального кодексу України. Вісник Університету внутрішніх справ. 2001. Спецвип. С. 110–114.

4. Назарова І. С. Свобода – воля // Культура мови на щодень: інформаційно-довідкова система. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine8-20.pdf> (дата звернення: 28.04.2017).

Чебан Олександра

студентка 1 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПРАВОВА КУЛЬТУРА ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

В сучасній юридичній науці існують різні підходи до визначення